



2022-10-17

Artskyddsutredning nötkråka Tveta-Valsta 1:4

Utredning av påverkan på fågelarter och behov av åtgärder med avseende på artskyddsförordningens bestämmelser, inom detaljplaneområde Tveta-Valsta 1:4, Södertälje kommun

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Södertälje kommun, Erik Arnaryd Dungert, Sbk

Framställt av: Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se

Telefon: 08-525 201 00

Version: 2022-10-17

Uppdragsansvarig: Anders Haglund

Intern granskning av rapport: Malin Löfgren 2022-10-17

Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB

Internt projektnummer: 9557

Bilder på framsidan: Nötkråka - av Kamil Porembiński fotograferad i Łódź, Poland, Wikipedia common

Innehåll

Sammanfattning	4
Bakgrund och syfte	5
Inledning	5
Avgränsning	6
Kunskapsunderlag	6
Osäkerhet i bedömningen	6
Lagstiftning	7
Process vid artskyddsutredningar	8
Nötkråkan inom detaljplaneområdet	9
Påverkan	12
Detaljplanens påverkan på naturmiljön i området	12
Detaljplanens påverkan på nötkråkan	12
Åtgärder	14
Skyddsåtgärder för att undvika konflikt med artskyddsförordningen	14
Samlad bedömning	14
Referenser	15

Sammanfattning

Ekologigruppen har på uppdrag av Södertälje kommun tagit fram denna artskyddsutredning för nötkråka inom del av detaljplaneområde Tveta-Valsta 4:1 (Vekan) i Södertälje kommun. Artskyddsutredningen är baserad på den inventeringen av nötkråka som Ekologigruppen genomförde 2022 (Ekologigruppen 2022). Detaljplanen innebär att de norra delarna av detaljplaneområdet omförs till industrimark. Målet med utredningen är att beskriva detaljplanens påverkan på nötkråkan så att planen inte kommer i konflikt med artskyddsförordningen.

Den tjocknäbbade rasen av nötkråka är en rödlistad art (NT – Nära hotad art). Denna underart har uppvisat en påtaglig minskning under de senaste 20 åren. Då arten minskar nationellt och regionalt, samt är ovanlig så bedöms den omfattas av svensk lagstiftning i form av artskyddsförordningen.

Denna lagstiftning anger bland annat att man inte får avsiktligt störa en fågelart, om inte störningen saknar betydelse för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå utifrån ekologiska eller vetenskapliga behov.

Vid fågelinventering som genomfördes 2019-2020 påträffades arten vid två tillfällen. Bedömningen gjordes var att norra delen av det då gällande planområdet ingick i ett revir men att avgränsningen av reviret bedömdes som osäker då observationerna var få och fördelade på två år. För att utreda om arten hade sitt fortplantningsområde inom de delar av planområdet som planeras som industrimark, genomfördes en inventering 2022. Arten kunde inte påträffas under den inventeringen, trots riktat eftersök vid sex inventeringstillfällen. Det kunde därmed konstateras att arten inte hade sin boplatz eller fortplantningsområde i eller i direkt anslutning till de delar av planområdet som planeras som industriområde detta år.

Detaljplanen påverkar alltså inte nötkråkans fortplantningsområde. Däremot bebyggs till delar och störs områden med hassel som *kan* vara viktiga för häckningsframgången hos arten, då hasselnötter är den viktigaste födan för ungarna under den tid de finns i boet. Hassel är en bristvara i det moderna skogslandskapet och bestånden minskar sannolikt här liksom i landskapet i övrigt. En påverkan på hasselbestånden i planområdet *kan* tänkas riskera att påverka fortplantningsframgången hos de nötkråkor som kan finnas runt planområdet vissa år. Påverkan på hassel i norra delen av planområdet kan därmed tänkas utgöra en störning enligt ny lagstiftning som gäller från och med 2022-10-01. Det finns inga domar finns rörande tolkning av den nya lagstiftningen.

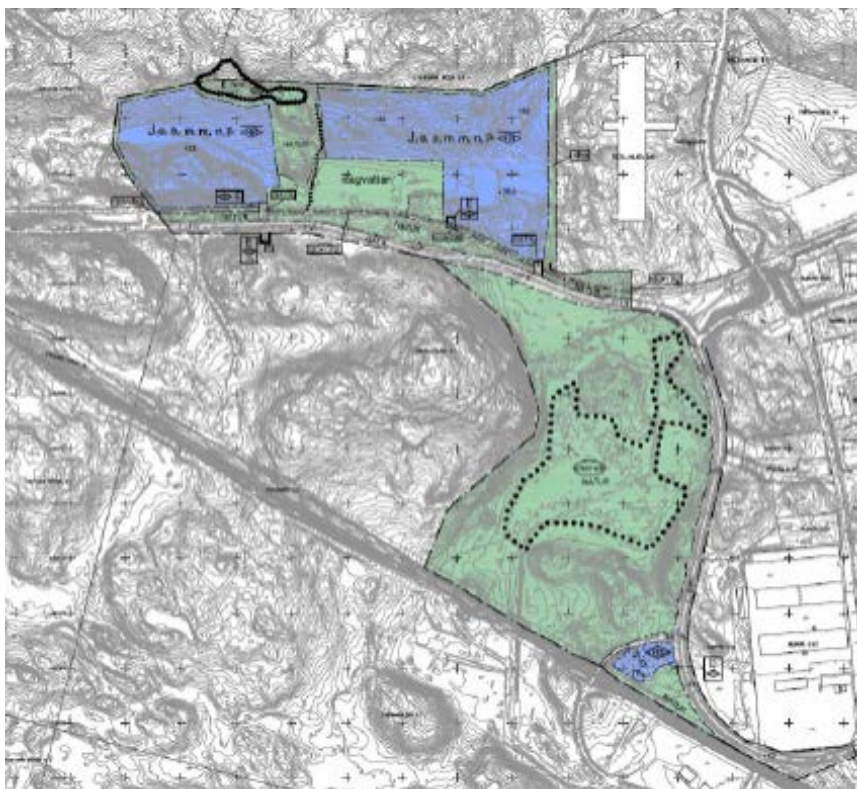
Vi utgår i denna rapport från att åtgärder för ekologisk kontinuitet behöver genomföras så åtgärderna helt och hållet uppväger den förväntade negativa påverkan som genomförandet av detaljplanen innebär. Två åtgärder föreslås. För att öka livskraften hos de befintliga hasselbestånd som växer i sparad naturmark mellan industrietableringarna, så föreslås att röjning av alla yngre träd (<30 cm i brösthöjdsdiameter) som står nära (<3 m) dessa genomförs. Åtgärden förväntas öka nötproduktionen och detta kan antas motverka den negativa påverkan som ökad störning har på platsen. För att motverka effekt av att område med hassel bebyggs föreslås också att 25-50 hasselplantor planteras i ett stråk som ligger mellan befintlig gång-/cykelväg och skogsbilväg, samt att dessa plantor löpande skyddas från omgivande vedartad igenväxningsvegetation.

Ekologigruppen gör bedömningen att om ovan nämnd åtgärder genomförs, så förväntas ekologisk kontinuitet vad gäller tillgång på föda i form av för nötkråka tillgängliga hasselnötter, bibehållas. I och med detta bedöms risken negativ påverkan på artens population till stor del undanröjas och att risken för att planen kommer i konflikt med artskyddsförordningen minimeras.

Bakgrund och syfte

Inledning

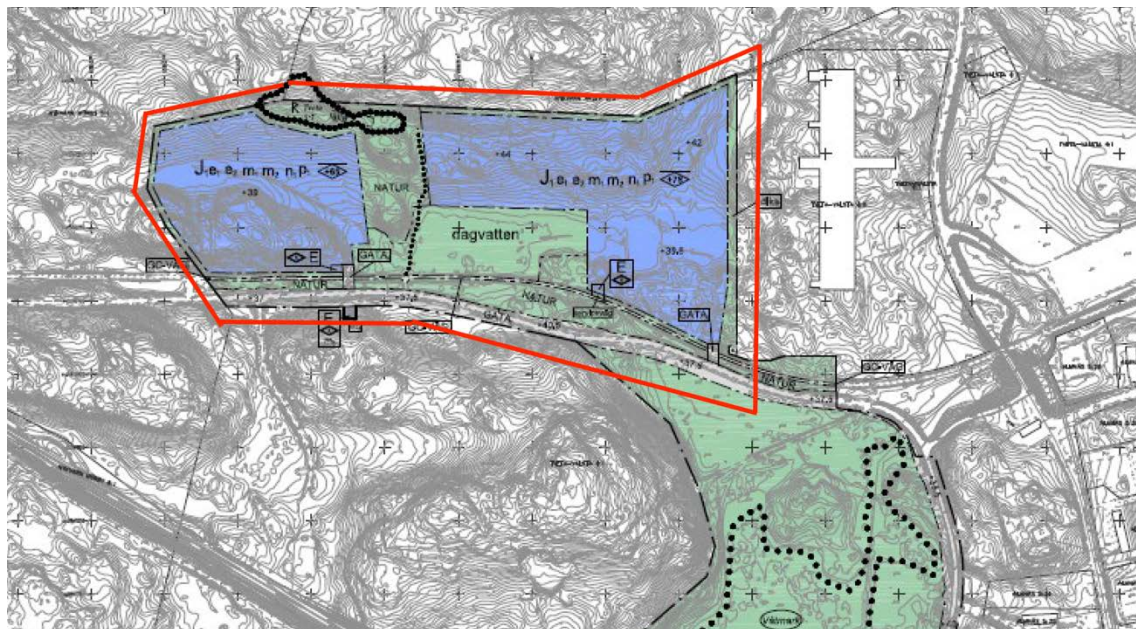
Ekologigruppen har på uppdrag av Södertälje kommun tagit fram denna artskyddsutredning för nötkråka inom del av detaljplaneområde Tveta-Valsta 4:1 (Vekan) i Södertälje kommun (figur 1). Artskyddsutredningen är baserad på den inventering av nötkråka som Ekologigruppen genomförde 2022 (Ekologigruppen 2022). Detaljplanen innebär att de norra delarna av detaljplaneområdet omförs till industrimark. Målet med utredningen är att beskriva detaljplanens påverkan på nötkråkan så att planen inte kommer i konflikt med artskyddsförordningen.



Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdet och detaljplaneområde Tveta-Valsta 4:1, som ligger i västra delen av Almnäs industriområde. Gräns för detaljplaneområdet är markerad med punktmarkerad linje. Blå markering på kartan är områden som avses bebyggas som industrimark och grön markering sådan som avses sparas som naturmark. Industriområdet i nordväst kallas i denna utredning Västra industriområdet och det i nordost, närmast nybyggda Schenker logistikcentrum, för Östra Industriområdet.

Avgränsning

Utredningen omfattar påverkan på nötkråka från planerad industrietablering, vilket inbegriper norra delen av inventeringsområdet. I karta, Figur 2, framgår det berörda området samt inventeringsområdet. Ämnesmässigt avgränsas utredningen av nötkråka, underarten tjocknäbbad nötkråka och till punkt 4 i artskyddsförordningen. Punkt 1-3 i förordningen är inte relevant för arten då den inte har sin boplat i det område som planeras för bebyggelse.



Figur 2. Kartan redovisar norra delen av planområdet samt det område som omfattas av inventering av nötkråka 2022 (inringat i rött). Den planerade industrietableringen är i kartan markerad med blått och naturmark med grönt.

Kunskapsunderlag

Denna utredning bygger på kunskapsunderlag i form av en naturvärdesinventering (Ekologigruppen 2020) en inventering av fåglarna i planområdet 2019-2020 (Ekologigruppen 2021) samt en fördjupad inventering av nötkråka 2022 (Ekologigruppen 2022). En artskyddsbedömning för fåglar, detaljplan Vekan genomfördes 2021 (Structor 2021).

Osäkerhet i bedömningen

Vid en inventering 2022 fokuserades på eftersök av nötkråkan. I samband med inventeringen gjordes sex besök under vår och sommar. Resultatet av denna inventering får betraktas som säker.

Fågelinventering genomfördes med revirkarteringsmetoden vid tre olika inventeringstillfällen 2019 (varav ett kortvarigt och mitt på dagen). Två ytterligare fågelinventeringsdagar genomfördes 2020. Antalet besök under fågelinventeringen 2019-2020 innebär att revirkarteringsmetoden inte fullt ut följde den standardiserade metodiken, vilket medför osäkerhet i karteringen av revir.

En fågelinventering ett enskilt år visar vilka fågelarter som utifrån observationerna kan bedömas häcka under det år då inventeringen genomförs. Någon enstaka art som häckar vissa år i området, men inte andra år, kan därmed missas om man bara inventerar ett år. Detta medför en viss osäkerhet i bedömningen av nötkråkans förekomst i närområdet. Det kan dock med säkerhet sägas att arten 2022 inte hade sin boplat i det område som planeras för bebyggelse.

Lagstiftning

Den tjocknåbbade underarten av nötkråka, vilken är den som tidigare påträffats i området är en rödlistad art (NT – Nära hotad). Denna underart har uppvisat en påtaglig minskning under de senaste 20 åren. Minskningstakten uppgår till 15 (0-30) % inom 15 år. Den minskande trenden har pågått en tid och bedöms fortsätta. Minskningstakten för den svenska populationen bedöms av Art-Databanken, som ansvarar för rödlistningen, vara nära gränsvärdet för Sårbar (VU). Då arten minskar nationellt och regionalt, samt är ovanlig så bedöms den omfattas av svensk lagstiftning i form av artskyddsförordningens §4. Denna lagstiftning anger bland annat att man inte får avsiktligt störa en fågelart, om inte störningen saknar betydelse för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå utifrån ekologiska eller vetenskapliga behov.

Nötkråkan är internationellt skyddad då den är listad i Bernkonventionen bilaga II, som anger skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga livsmiljöer (Europarådet 2018). Konventionen är ratificerad av Sverige.

Artskyddsförordningen

Regelverket kring artskydd regleras i Sverige genom artskyddsförordningen. Detta är en nationell lagstiftning som införlivar EU:s art- och habitatdirektiv, samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning. Alla svenska fåglar är fridlysta enligt 4 §.

Beslutade förändringar i lagstiftningen 2022

Regeringen har den 2022-06-16 fattat beslut om att förändring i artskyddsförordningen ska ske från och med 2022-10-01 (Regeringskansliet 2022) (se faktaruta nedan). Förändringarna som berör fåglar omfattas av förordningens 4 §.

Artskyddsförordningen 4 § från och med 2022-10-01

Det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att:
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) att återupprätta populationen till denna nivå

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Skrivningen i punkt 4 i den tidigare förordningen angav att fortplantningsområden och viloplatser ej fick skadas eller förstöras. Detta strikta skydd som omfattade alla vilda fåglar utgår nu alltså.

Skyddet inriktas nu på arter där påverkan i form av skogsbruk eller exploatering kan leda till att arternas populationer (regionalt eller lokalt) påverkas negativt. Störning som orsakar sådan påverkan är således fortfarande förbjuden.

Naturvårdsverket anser i sitt remissvar till regeringen angående förändringen att befintlig praxis av begreppet ”störning” innefattar försämringar eller förstörelse av fåglars fortplantningsområden (Naturvårdsverket 2022). I lagens mening bör således (enligt Naturvårdsverket) en sådan påverkan, som exempelvis ny bebyggelse utgör, tolkas in i förbudet mot störning.

Ekologigruppen bedömer att rödlistade arter utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå.

Till skillnad mot tidigare skrivningar i artskyddsförordningen ska lagen tolkas som att det efter den 2022-10-01 inte längre finns ett strikt skydd mot att skada fortplantningsområden (boplatser). Detta

skydd ersätts då av förbud mot att störa arter så att deras population kan skadas. Detta förbud kan enligt lagens nuvarande skrivning geografiskt omfatta områden utanför fortplantningsområdet.

Förbud mot populationspåverkande störning

EU-domen i mars 2021 innebar att det inte var tillåtet att negativt påverka lokal population/bevarandestatus av någon fågelart. Den nya lagstiftningen innebär att det nu är förbjudet att skada eller avsiktligt störa vilda fåglar så att det finns risk att en arts population inte längre kan upprätthållas på en tillfredsställande nivå eller att möjligheten att återupprätta en redan liten population till en tillfredsställande nivå förhindras.

Om en sådan negativ påverkan kan förutses, kan i vissa fall verksamma skyddsåtgärder genomföras så att *kontinuerlig ekologisk funktion* upprätthålls och populationen därmed inte riskerar att minska. De åtgärder som kan vara aktuella är olika former av preventiva eller förbättrande åtgärder som är avsedda att begränsa eller helt motverka de negativa effekterna av en verksamhet eller åtgärd. Exempelvis kan en sådan åtgärd bestå av att skapa nya livsmiljöer eller höja kvaliteten på eller i anslutning till en plats för vila eller fortplantning.

Det ska tilläggas att det finns en stor osäkerhet i hur begrepp som störning och tillfredsställande population ska tolkas i den nya lagstiftningen. Kommande rättsfall som prövar den nya lagen kommer i framtiden tydligare reda ut dessa begrepp.

Process vid artskyddsutredningar

Ekologigruppens bedömning av de krav som ställs på processen för artskyddsutredningar är att den behöver innehålla följande moment:

Säkerställ ett noggrant underlagsmaterial

Krav på ett heltäckande kunskapsunderlag har höjts i och med de senaste domarna vilket nästan alltid ställer krav på att inventering av fåglar ska genomföras. Domar år 2021 indikerar att 10–12 inventeringstillfällen kan behövas genomföras i artrik skog i Syd- och Mellansverige under tidig vår till försommar. För att få kunskap om en enskild art som nötkråkan bedömer Ekologigruppen att det är tillräckligt med sex besök om dessa förläggs till en tid på året då det finns stor chans att påvisa häckning av arten. Så har gjorts i detta fall.

Inrikta arbetet på att undvika dispens

För de flesta projekt som påverkar fåglar är det inte möjligt att få dispens eftersom projektet måste vara av "allt överskuggande allmänintresse" för att man ska kunna få dispens. Detta innebär att man måste planera projektet/planen så att dispenskraven inte utlöses.

Genomför åtgärder

Åtgärder krävs om störning på bl.a. fortplantningsområden och viloplatser medför att tillfredsställande på populationer inte kan upprätthållas. Det kan bli fråga om att säkerställa skötsel av naturmark på annan plats och att sådana åtgärder ska vara på plats och fungerande före projektet kommer i gång.

Samråd med länsstyrelsen

Enligt Miljöbalken bör ett 12:6 samråd med länsstyrelsen hållas om planering och åtgärder riskerar att ett förbud enligt artskyddsförordningen utlöses. Vid planprocesser kan synpunkter istället erhållas i samband med planprocessen. Verksamhetsutövaren är alltid ansvarig för att artskyddsförordningen följs.

Nötkråkan inom detaljplaneområdet

Beskrivningen av artens krav på fortplantningsområde utbredning och population har, om inte annat anges, hämtats från ArtDatabankens artfakta (ArtDatabanken 2022).

Förekomst i detaljplaneområdet och dess närhet

En fördjupad artinventering av fåglar inom detaljplaneområde Almnäsberget, Tveta-Valsta 1:4, med revirartering av skyddade fågelarter genomfördes 2019-2020 (Ekologigruppen 2021). Det område som då ingick i analysen var större än det område som ingår i detta uppdrag och det omfattade även våtmarksområdet och hållmarksskogarna söder om det aktuella bebyggelseområdet.

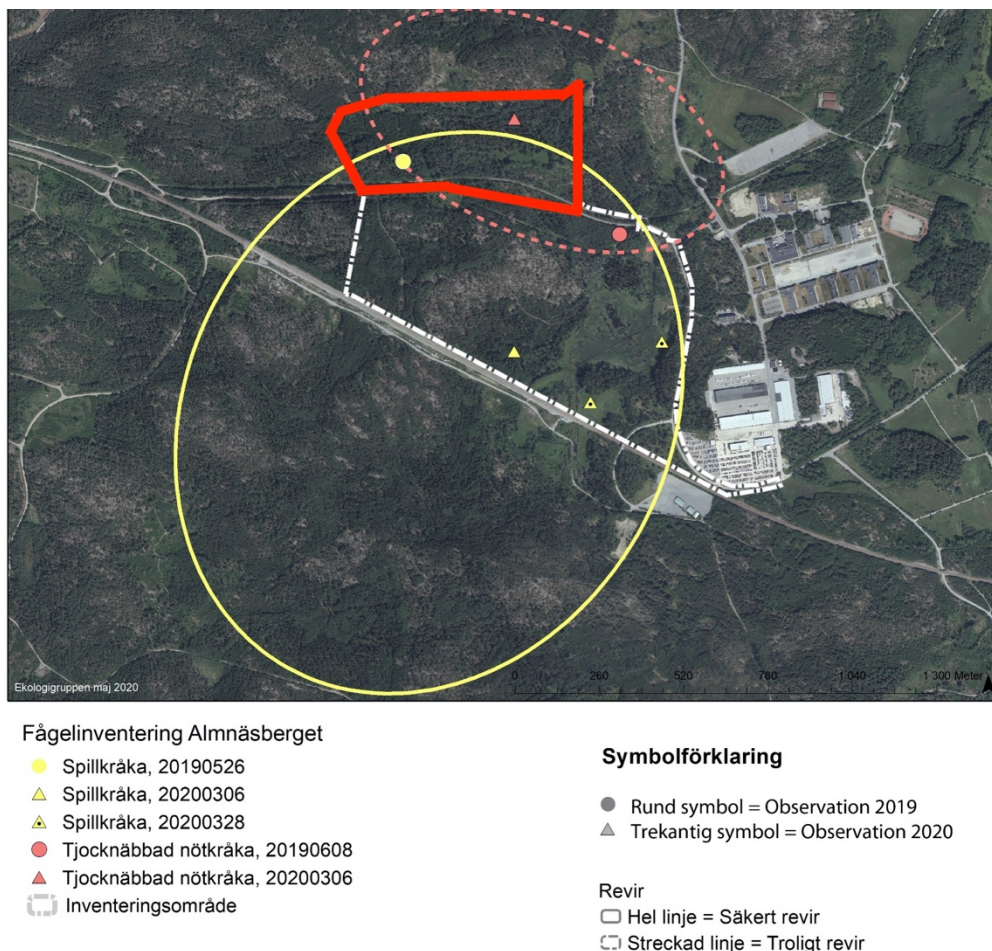
Vid denna inventering påträffades en överflygande nötkråka 2019-06-08 och ett exemplar observerad i norra delen väst Åtäppan 2020-03-06 (Figur 3). Bedömningen gjordes att norra delen av det då gällande planområdet ingick i ett revir men avgränsningen av reviret bedömdes som osäker då observationerna var få och fördelade på två år (Ekologigruppen 2021).

Nötkråka påträffades inte under inventeringen av den norra delen av planområdet, trots riktat eftersök vid sex inventeringstillfällen. Det kunde därmed konstateras att arten under 2022 inte hade sin boplats eller sitt fortplantningsområde i, eller i direkt anslutning till, de delar av planområdet som planeras som industriområde. (Figur 2).

Orsaken till att nötkråka påträffades under häckningstid 2019 och 2020 men inte 2022 är svårt att säkert fastställa. Det kan vara så att nötkråkorna som sågs 2019 och 2020 var fåglar som samlade in föda från nötgömmor i området och att boet dessa år låg på annan plats, troligen längre norrut. 2019 var ett mycket bra hasselnötsår så det fanns säkert välfyllda förråd som kunde vittjas 2020. Hasselnötsåret 2021 var sannolikt inte så bra och det har kunnat leda till att fåglarna inte provianterade eller hade gömmor i området 2022. Nötkråkan byter ibland lokal för boet och detta kan vara ytterligare en orsak till att arten inte uppträdde 2022.

Efter inventeringen 2020 har det tillkommit lagerlokaler på mark som tidigare utgjordes av granskog. En bidragande orsak till att arten saknades 2022 kan vara ökade störning från detta nya logistikcentrum i direkt anslutning öster om planområdet.

Ekologigruppens bedömning är att det kan sägas vara fastlagt att nötkråkan inte hade sin boplats i området 2022.



Figur 3. Observationer av tjocknäbbad nötkråka i planområdet 2019-2020.

Artens status i landet och i regionen

Nominatrasen av nötkråka, det vill säga underarten tjocknäbbad nötkråka (*Nucifraga c. caryocatactes*), häckar sparsamt och ojämnt spridd från mellersta Skåne och Blekinge genom Småland norrut till norra Uppland, samt mycket lokalt i södra Dalarna. Den svenska populationen beräknas uppgå till drygt 10 000 par. Regionalt är arten mycket ovanlig. De sammanställningar som finns av populationen i Stockholms rapportområde, indikerar en halvering av beståndet de senaste 15 åren. Rapportområdet omfattar större delen av Stockholms län, från Södertälje kommun i söder till Österåker i norr. 2007 rapporterades om observationer på 29 platser under häckningstid i rapportområdet. De senaste fem åren har antalet legat på mellan 10-11 platser och lika många par, varav Almnäsområdet är en av platserna. Källa till förekomst i regionen är den årliga fågelrapporten för regionen som redovisas i tidskriften Fåglar i Stockholmstrakten 2002-2022 (Grundsten 2002-2022).

Krav på häckningsområde

Nominatrasen tjocknäbbad nötkråka fordrar för sin häckning ett revir i barr- eller blandskog, ofta granskog. Reviret ska vara så beläget att god förekomst av hassel finns inom ett avstånd om 5–6 km. Provianteringsfärden kan dock i vissa fall utsträckas till 10 km. Reviren, som är livsvariga, har en storlek på 12-15 hektar, vanligen med mossklädd mark och helst med fuktiga partier. Boet läggs i en klen gran, gärna vid solig glänta. Nötkråkan är för sin existens helt beroende av att under hösten, inom räckhåll från reviret, insamla och i reviret upplägga så stora förråd av hasselnötter att de räcker till de vuxna fåglarna under vintern och som huvudföda till ungarna i boet. Även granfrön plockas, men utnyttjas inte för uppläggande av förråd. Insekter och snäckor utgör näring under vår- och sommartid. Tre till fyra ägg läggs i slutet av mars eller i början av april, antal beroende av

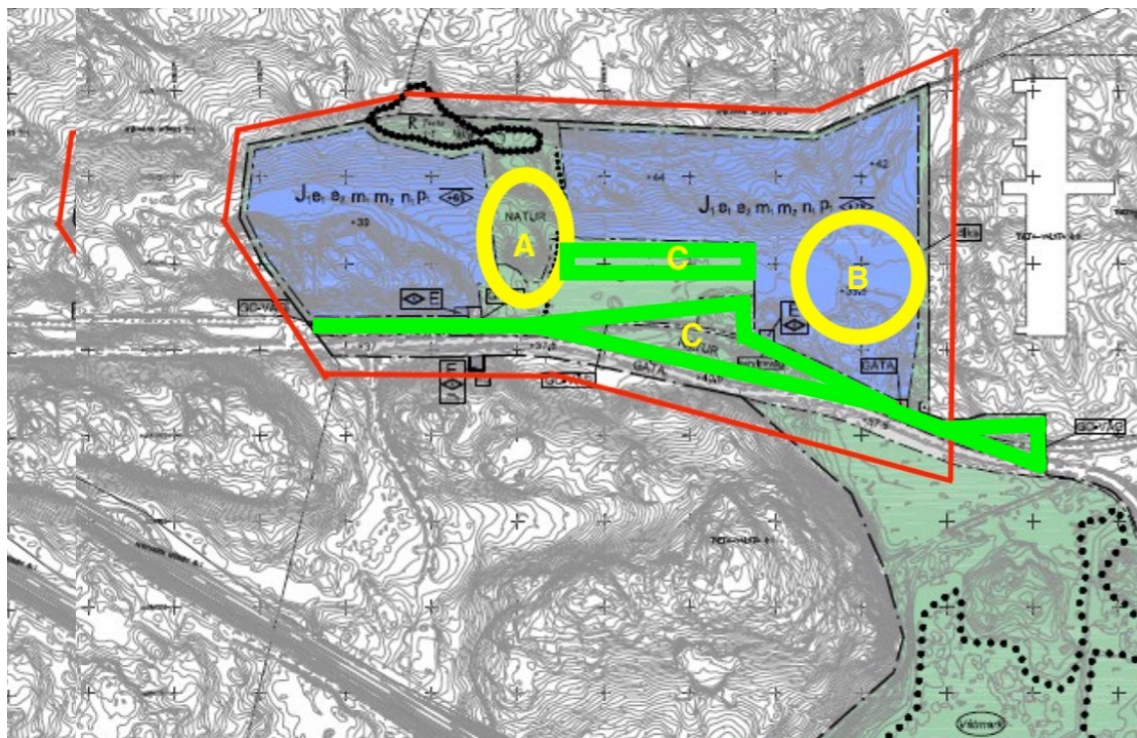
tillgång till nötter föregående höst. Ungarna är flygfärdiga efter mitten av maj. Familjen tillbringar sommarkdagarna i angränsande lövmarker men återvänder om kvällen för övernattning i reviret. Ungarna blir självständiga i slutet av augusti. När hasselnötterna mognar söker sig de unga nötkråkorna till egna, nya revir, vanligen inom några tiotal kilometer.

Påverkan

Arten är regionalt mycket ovanlig och det par som sannolikt finns i närheten av Almnäs kan uppgå till så mycket som 10% av det regionala beståndet. Arten har också en minskande trend nationellt och regionalt. Den nationella minskningen gör att arten är rödlistad. Eftersom arten minskar nationellt, och regionalt är ovanlig, så gör Ekologigruppen bedömningen att arten omfattas av fjärde punkten i artskyddsförordningens 4§. Denna punkt säger att man inte avsiktligt får störa arten om populationen (både nationellt och regionalt) idag inte kan sägas ligga på en tillfredsställande nivå utifrån ekologiska eller vetenskapliga behov.

Detaljplanens påverkan på naturmiljön i området

Detaljplanens industriområden ianspråktar mark som mestadels utgörs av lövrika granskogar. Då det finns partier med rörligt markvatten förekommer i dessa skogar partier med mer lundartad flora. I dessa partier finns bestånd av hassel som är den födokälla som är viktigast för nötkråkan. Ett av dessa hasselpartier ligger centralt i den norra delen av planområdet. Dessa hasselbestånd sparas som naturmark i planen (område A, Figur 4). Även i den nordöstra delen av planområdet finns hassel (område B, Figur 4). Detta område planeras för industribebyggelse och de hasslar som växer här kommer att försvinna i samband med exploatering.



Figur 4. Område med befintliga hasselbestånd markerade med gul avgränsningslinje och områden lämpliga för åtgärder i form av plantering av hassel markerade med grön linje.

Detaljplanens påverkan på nötkråkan

Nötkråkorna hade 2022 inte sin boplats i eller i närheten av planområdet norra del. De observationer av arten som gjordes 2019 och 2020 kan tyda på att nötkråkan dessa år provianterade från sina hasselnöts gömmor i planområdet eller intill detta. Detta kan indikera att hasselbestånden i den norra delen av planområdet *kan* vara viktiga för häckningsframgången hos arten, då hasselnötter är den viktigaste födan för ungarna under den tid de finns i boet. De hasselbestånd som berörs av planen ligger i sluten skog och dessa producerar sannolikt inga stora mängder hasselnötter. Orsaken är

att hassel som växer i sluten skog producerar få nötter jämfört med buskar som växer öppet. Hassel är dock en bristvara i det moderna skogslandskapet och bestånden minskar sannolikt här liksom i landskapet i övrigt. En påverkan på hasselbestånden i planområdet *kan* tänkas riskera att påverka fortplantningsframgången hos de nötkråkor som kan finnas runt planområdet vissa år. Påverkan på hassel kan därmed tänkas utgöra en störning enligt ny lagstiftning som gäller från och med 2022-10-01 (faktaruta sid 7).

De granar som växer i de delar av planområdet som planeras som industrimark bedöms inte vara av avgörande betydelse för nötkråkan då grankottar som utgör del av födan finns rikligt förekommande i närområdet.

Nötkråkan är skygg nära sin boplats och den väljer som regel ostörda skogar som boplats. Då detta område redan är stört genom intilliggande nyanlagt logistikcentrum, så är området idag sannolikt så stört att arten inte väljer det som boplats. Däremot kan det användas för proviantering av nötter under hösten och matförråd under häckningstid. Bebyggelse av den norra delen av planområdet innebär att endast en smal korridor för spridning och lämplig födosöksmiljö blir kvar (område A, Figur 4). Detta stråk kommer efter bebyggelse att omges av industrilokaler med mänsklig verksamhet, vilket leder till störning. Trots detta bedöms det av Ekologigruppen kunna fungera som provianteringsområde, om än inte med samma funktionalitet som i dag. Det nordsydliga stråket bedöms, om det får förbli beskogat, även framgent kunna fungera som spridningsstråk/förflyttningsstråk för proviantering söder eller norr om industribebyggelsen, om än inte i med samma funktionalitet som i dag.

Sammantaget bedöms det finnas en viss risk att den tjocknäbbade nötkråkan i närområdet påverkas, främst genom den minskning av tillgång på hasselnötter samt störning av provianteringsplatser som planen medför. Graden av påverkan är sannolikt måttlig till liten, men då hassel minskar generellt i skogslandskapet riskerar den ändå ha viss betydelse för det par som vissa år kanske häckar i närheten. Om detta par påverkas riskerar den regionala populationen av tjocknäbbad nötkråka påverkas vilket inte är förenligt med lagstiftningen. I enlighet med försiktighetsprincipen så rekommenderas därför att åtgärder för ekologisk kontinuitet genomförs, trots att risken för påverkan bedöms som måttlig.

Då inga domar finns rörande tolkning av den nya lagstiftningen så är bedömningen angående tillämpningen av artskyddsförordningen och nötkråka i området osäker.

Åtgärder

Skyddsåtgärder för att undvika konflikt med artskyddsförordningen

Vi utgår i denna rapport från att åtgärder för ekologisk kontinuitet behöver genomföras så att åtgärderna helt och hållet uppväger den förväntade negativa påverkan som genomförandet av detaljplanen innebär. Dessa kan vara nödvändiga för att undvika risk för att detaljplanen kommer i konflikt med artskyddsförordningen. Åtgärderna gäller förbud mot att avsiktligt störa tjocknäbbad nötkråka så att en tillfredsställande population inte kan upprätthållas. Åtgärder som ska motverka avsiktlig dödande av övriga arter fåglar, samt andra arter som kan störas, omfattas av den tidigare artskyddsutredningen (Structor 2021) och behandlas inte här.

Gallra bort yngre träd kring befintliga hasselbuskar i område A

För att öka livskraften hos de befintliga hasselbestånd som sparas i naturmark i område A (Figur 4) så föreslås att röjning av alla yngre träd (<30 cm i brösthöjdsdiameter) som står nära (<3 m) dessa genomförs. Åtgärden förväntas öka hasselnötproduktionen och detta kan antas motverka den negativa påverkan som ökad störning har på platsen.

Plantera hassel i område C

För att kompensera för bortfallet av hassel och hasselnötsproduktion i område B (Figur 4) föreslås att nya hasselbuskar planteras i område C. Detta område ligger mellan gång-/cykelväg och bilväg, söder om planerad bebyggelse (Figur 4). Antalet planterade buskar bör minst motsvara det som går förlorat i område B, det vill säga uppskattningsvis ca 25-50 plantor. Hassel kan med fördel också planteras i norra delen av dagvattenområdet där lämplig biotop finns (område C). Buskagen av hassel bör skötas genom att löpande röja bort de träd som växer upp och skuggar dessa. Åtgärden bedöms medföra att de hasslar som planteras, på några få år, kommer att ha förutsättningar att producera mer hasselnötter än de hasselbuskar som i dag växer i område B. Detta för att hassel som växer öppet ger större nötskörd än de som växer skuggigt.

Uppföljning

Uppföljning i form av dokumentation av vilka åtgärder som genomförts bör göras. Om nötkråka också påträffas samlande hasselnötter i område A och/eller C så bedöms arten ha svarat på skyddsåtgärderna. Om åtgärderna visar sig varit otillräckliga (i det att de planterade hasselplantorna inte överlever eller producerar nötter), kan de behöva kompletteras genom ytterligare plantering av hassel på annan plats i planområdet, exempelvis i närheten av våtmarken i södra delen.

Samlad bedömning

Ekologigruppen gör bedömningen att om ovan nämnd åtgärder genomförs, så förväntas ekologisk kontinuitet vad gäller tillgång på föda i form av för nötkråka tillgängliga hasselnötter, bibehållas. I och med detta bedöms risken negativ påverkan på artens population till stor del undanröjas och att risken för att planen kommer i konflikt med artskyddsförordningen minimeras.

Referenser

Tryckta källor:

Green M., Haas F. & Lindström Å. 2021. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2021. Lunds universitet.

Ekologigruppen 2020. Naturvärdesinventering och grönstrukturanalys Almnäsberget

Ekologigruppen. 2021. Fördjupad artinventering av fåglar inom detaljplaneområde Almnäsberget, Tveta-Valsta 1:4, Södertälje kommun. Revirkartering av skyddade fågelarter

Ekologigruppen 2022. PM fördjupad artinventering av nötkråka Tveta-Valsta 1:4

Grundsten. M. et al., 2002-2022. Fågelrapport för Stockholms rapportområde. *Fåglar i Stockholmstrakten*.

Lunds universitet 2020. Green M., Haas F., Lindström Å. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2021.

Naturvårdsverket 2003. Undersökningstyp: Fåglar: Revirkartering, generell metod. Version 1:1: 2012-06-21.

Naturvårdsverket 2009. *Handbok 2009:2. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser*. Stockholm: Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket 2021. Yttrande gällande Artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:15 Skydd av arter - vårt gemensamma ansvar (M2021/01219). Ärendenummer NV-05619-21

Ottosson, U., R. Ottvall, J. Elmberg, M. Green, R. Gustafsson, F. Haas, N. Holmqvist, Å. Lindström, L. Nilsson, M. Svensson, S. Svensson, and M. Tjernberg. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. SOF, Halmstad.

SFS 2007:845. Artskyddsförordning

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

Wirdheim, A. & Green, M. 2021. Sveriges fåglar 2021. – BirdLife Sverige – Sveriges Ornitologiska Förening, Halmstad.

Digitala källor:

Artdatabanken 2022 Artfakta. Fakta om arter. <https://artfakta.se/artbestamning/>

Artportalen 2022. Artportalen, rapportssystem för arter. <http://www.artportalen.se>

Regeringskansliet. 2022. Ändringar av artskyddsförordningen. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2022/06/andringar-av-artskyddsförordningen-ska-skapa-tydligare-tillämpning/>